

Vad har vi lärt oss av denna undersökning

Om man försöker summera vad vi har lärt oss av denna undersökning är nog det första intrycket att flertalet kvinnor och män har en mycket positiv inställning till ett liv med barn. De flesta som svarat på enkäten upplever barn som något mycket betydelsefullt och det är väldigt få som säger sig inte vilja ha barn förr eller senare. Ges de yttre möjligheterna kommer nog kvinnor och män att få barn också i framtiden – ofta minst två, för vi verkar fortfarande ha något av ett tvåbarnsideal. Men först är det mycket som ska hinnas med. Utbildning, etablering på arbetsmarknaden, göra andra saker man har lust till, ett fritt liv utan det ansvar som barn ger, en partner man vill ha barn tillsammans med och så är tiden kanske mogen. Om allt vill sig väl. Det tycks dock finnas två saker som kan sätta käppar i hjulet: att man inte finner den man vill leva tillsammans med/att parförhållandet spricker samt att man inte lyckas bli gravid när man till slut har bestämt sig för att tiden är mogen.

Svaren från de ensamstående barnlösa respondenterna kan tolkas som att det vanligtvis inte finns något medvetet ställningstagande för eller emot att få egna barn. Snarare är det en följd av hur livet har utvecklats. Barn är inte så centralt att man tänker sig att få barn utan att leva i ett stabilt parförhållande. Att vara barnlös är heller inte medvetet val, så om man träffar någon man vill leva tillsammans med räknar man nog med att ändå få barn.

De flesta som lever i ett parförhållande har redan fått barn eller räknar med att få barn så småningom. Att inte lyckas bli gravid verkar vara ett stort problem för förhållandevis många. Hur vanligt det är kan vi inte få kunskap om utifrån denna undersökning, men kanske har det blivit ett växande problem. Idag kan man enkelt undvika att bli gravid om man inte vill ha barn, men det är inte lika enkelt att själv bestämma tidpunkten för när man så ska ha barn. Senareläggningen av barnafödandet har naturligtvis lett till att mindre tid finns till rådighet. När man så slutligen har bestämt sig för att tiden är mogen är nog otåligheten stor. Det har nog alltid varit så att en del kvinnor och män har fått vänta kanske i flera år innan en önskad graviditet varit ett faktum. Men hur mycket tid upplever man att man har på sig idag, när man kanske bestämmer sig för att man vill ha barn först efter 30 års ålder? Många nämner att samhällets stöd till dem som är ofrivilligt barnlösa är för litet. Långa väntetider till undersökningar och ev. behandling

och höga kostnader upplevs som problem. Och plötsligt är man t.o.m. för gammal för att få adoptera spädbarn. Man kan fråga sig hur medvetna kvinnor och män är om riskerna med att skjuta upp barnafödandet så högt upp i åldrarna som nu är vanligt. Och vad vet man egentligen om de medicinska problemen?

Den positiva inställningen till barn betyder inte att kvinnor och män upplever det som problemfritt att leva med små barn idag. Många småbarnsföräldrar har ekonomiska problem och önskar att föräldraledigheten vore längre. Det tycks också vara en viss ovilja mot att lämna barnen på dagis redan i ett års ålder. Barngrupperna är stora och arbetslivet ställer hårda krav, vilket tillsammans gör situationen mycket jobbig för småbarnsföräldrarna och för deras barn.

Det är överraskande vanligt att man nämner att regeln som säger att man får behålla nivån i föräldraförsäkringen om nästa barn föds inom 30 månader skapar stress. Denna regel som är till för att ge en rimlig föräldraförsäkring till dem som får barnen så tätt att det kan vara svårt att hinna kvalificera sig för en rimlig nivå på föräldraförsäkringen upplevs tydligen ibland som ett försök från samhällets sida att styra barnafödandet. Den ekonomiska förlusten om man inte lyckas uppfylla regelns villkor upplevs som stora.

Det är inte ovanligt att respondenterna nämner att kraven i dagens samhälle är så stora. Det är så mycket man ska klara idag – man ska ha utbildning, ha rest utomlands, ha ett rikt socialt liv och vara framgångsrik i arbetslivet.

En fråga man ställer sig efter att ha gått igenom svaren på denna undersökning är: Hur mycket har kraven på arbetsmarknaden förändrats under 1990-talet? Är det olika för olika utbildningsgrupper, mellan olika branscher, i små och stora företag, i olika delar av landet osv.? Som väl oftast gäller när man genomför en undersökning får man ökad kunskap inom vissa områden samtidigt som nya problemställningar dyker upp.